

Oryantalizm, genel bir tanımlamayla “doğu” diye isimlendirilen coğrafyadaki toplumların inançları, dilleri, kültürleri, tarih ve coğrafyaları hakkında yapılan araştırmalar için kullanılan bir kavram. Bu kavram her ne kadar salt bilimsel çalışmaları ifade ediyor gibi gözükse de çoğu zaman akademik bir ilgi ve meraktan daha fazlasını ifade eder. Oryantalizmi Hıristiyan misyonerliği ve sömürgecilikle iş birliği içerisinde gören anlayışlar da bunun bir göstergesidir. Oryantalistlerin üzerinde yoğun olarak çalıştıkları konulardan biri İslam dininin ana kaynağı olan Kur’ân-ı Kerim’dir. Kur’ân’ın, nüzûlünden bu güne kadar hiç değişmeden asli hüviyetiyle ulaşan bir kitap olduğu gerçeğini zedeleme ve zihinlerde şüphe oluşturma gayretleri, özellikle Kur’ân kırâatleri hakkındaki çalışmaları bu alandaki çabalarının önemli bir parçasını oluşturur. Bu sayıda Lokman Şan’ın, “Goldziher’e Göre Kırâatlerin Kaynağı” başlıklı çalışması, oryantalistlerin bu alandaki iddialarına kırâat ilmi ve ilkeleri çerçevesinde bilimsel yönden cevaplar bulacağımız bir makale hüviyetinde.

Kur’ân ilimlerinin âyetlerin Mekki-Medenî olarak ayrımı önemli bir yer tutar. Dr. Cumhur Demirel, “Kur’ân’ın Özel Tarihine Işık Tutan Bir İlim: Mekki – Medenî” başlıklı makalesinde Mekki-Medenî’nin tespiti hususunda ortaya konulan kriterleri ve tanımlamaları ele almakta. Makalede bu ayrımın pratik ve bilimsel sonuçlarına da yer verilmekte.

“Kur’ân’da Hesap Günü Şahitleri” başlıklı makalesiyle İbrahim Yıldız, âyet-i kerimeler ışığında, Mahkeme-i Kübrâ’da şâhitliğin sadece insanlar için olmayıp, çok daha geniş bir anlam yelpazesinde ele alındığını ortaya koymakta.

Yrd. Doç. Dr. Muhammed Akdoğan’ın “Nizâmiye Medreseli Muhaddisler” başlıklı makalesinde, İslam dünyasını çok yönlü şekilde etkileyen Nizâmiye medreselerinin kuruluşu, eğitim programları ve özellikle bu medresenin yetiştirmiş olduğu muhaddisler farklı yönleriyle ele alınmakta, ayrıca Nizâmiye medreseli muhaddislerin hadis ilmine katkılarına da yer verilmekte.

Hayat hakkı, rahimde döllemenin başladığı andan itibaren Yüce Allah tarafından verilmiş temel bir haktır ve canın dokunulmazlığı, dinin güvence altına aldığı değerlerin başında gelir. Bu konu çerçevesinde ele alınan güncel tartışma konularından biri de anomalili gebeliklerin sonlandırılmasıdır. Doç. Dr. Ülfet Görgülü’nün “Anomalili Gebeliklerin Sonlandırılmasıyla İlgili Cevaz Fetvalarına Eleştirel Bir Bakış” isimli makalesi bu konudaki tartışmalara açıklık getirir mahiyette. Makalede, fetüste tespit edilen anomalilerin gebeliğin sonlandırılması için bir gerekçe teşkil edip etmeyeceği tartışmasının, tıbbî ve etik yönü olduğu kadar fikhî bir yönünün de bulunduğu dikkat çekilmekte. Yine makale kapsamında fetüsün hayat hakkının ihlal edilmesine cevaz verebilecek durumların söz konusu olup olamayacağı sorusunun cevabına ve verilen fetvaların kritiğine yer verilmekte.

İbn Nüceym’in el-Eşbâh ve’n-Nezâir adlı eseri pek çok açıdan Hanefi kaynakları arasında önemli bir yeri haizdir. Eserin Mecelle’ye de kaynaklık etmiş olan literatür arasında bulunması da ayrı bir anlam taşır. Abdülkadir Şanalımış, “İbn Nüceym’in el-Eşbâh Ve’n-Nezâir Adlı Eserinde Örf Dair Görüşleri” başlıklı makalesiyle söz

konusu eserin örf ve bakışı teori ve pratik bağlamında örnekleriyle ayrıntılı olarak ele alınmakta. İbn Nüceym'in hayatı ve eserlerine de yer verilen makalede örfün Hanefi fikhındaki önemine de işaret edilmekte.

Kelâm ilminde kabir azâbıyla ilgili âyetlerin delâletleri hususunda mezhepler arasında oldukça geniş görüş ayrılıkları yaşanmıştır. Mu'tezile'nin kabir azâbını inkâr ettiğini ifade eden kaynaklar olmakla beraber, Mu'tezilî ve diğer bazı Sünnî kaynaklarda bu durumun daha farklı olarak da ele alındığı görülmektedir. Yrd. Doç. Dr. Murat Akın, "Mu'tezile'ye Göre Kabir Azâbı" başlıklı makalesinde konuya ilişkin görüş ve yorumları ayrıntılı olarak ele almaktadır.

Hz. Peygamber döneminde kadının mâbedde ibadetlere katılımı konusunda herhangi bir kısıtlama yoktur. Hatta kadınlar bu hususta teşvik görmüşlerdir. Bu uygulamalara rağmen, kadınların bugün camilerde günün beş vaktinde düzenli olarak cemaate katılmaları konusunda asr-ı saadetteki uygulama ve anlayışın devam ettiğini söylemek oldukça zordur. Bunun elbette tarihi, sosyolojik birtakım sebepleri vardır. Doç. Dr. Fatma Asiye Şenat, "Ramazan Misafirliğinden Düzenli Devama: Camide Kadın Cemaat" başlıklı çalışmasında hem var olan bu durumu ortaya çıkaran zihni yapısını analiz etmeye çalışmakta hem de bu duruma çözüm yolları önermektedir.

Türkiye'deki mânevî danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine gösterilen ilgi her geçen gün artmaktadır. Bu alandaki kurumsal hizmetlerde ön plana çıkan kamu kurumu ise Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Sağlık Bakanlığı ile yapılan hizmet işbirliği protokolü kapsamında Başkanlık tarafından hastanelerde mânevî danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilmeye başlanmasıyla birlikte konu daha çok gündeme gelmiştir. Doç. Dr. Mustafa Koç, "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hastanelerdeki Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik Hizmetleri (1995-2015): Sınırlılıklar Ve Bir Eğitim Programı Önerisi" başlıklı makalesinde bu kapsamda kurumlar arası çalışmanın gelişim sürecine değinmekte, bu sahada çalışacak personeli yetiştirmek amacıyla oluşturulacak bir eğitim programı da ortaya koymaktadır.

Bu yılın son sayısının ilim ve fikir dünyamızda yeni ufuklar açmasını temenni ederken, 2018 yılında yepyeni çalışmalarla tekrar buluşmayı diliyorum.

Dr. Yüksel Salman